

Бүгү чурттарым, пролетарийлери, каттыжынар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 266 (11464)

1980 чылдың ноябрь 16, воскресенье

1925 чылда үлдээлгестинге

Өртөө 2 өң.

Техника септелгезин, мал кыштаглаашкынын организаастыг чорудаалы

ЭГЕЛЕКЧИЛЕРДЕ

Бин-Хем районунун совхозтарының болгаш «Сельхозтехника» район каттыжымчынының механизаторлары, инженер-техниктиг аймакчылары СЭКП-ниң XXVI съездинин төлөпиг уткууру-биле социалист чарышты калыптаткан, колдз аймакчыны техникумун септелгезин шалыпкын, шынарлы чоруларын республиканың аймакчыларының бүгү механизаторлары, инженер-техниктиг аймакчыларын кыйгырганы билингир болтай.

Ам чарыштын эгелекчилеринде байдал кандыгы? Олар канчаар ажилдап турары? Бин-Хем районда «Өөк» совхозтун механизаторларының септелгезе аймакчыны дугайын моон адаанда чугаалап турар.

— Кыягырың ундурериниң мурдунда-ла бистин совхозтун механизаторлары хураа кыл-гаш, техникаларын байдалын, септелге аймакчыларын хем-механизаторларын, оңу доозарының допук-хуурааны, кичи кучуң, колдзларларын ылазылап чугаалашкан—деп, «Өөк» совхоз-тун директору Виктор Гурьевич Бессонов чугаалады.—Ынчангаш септелге участоктарына күштү таарыштыр тургускан. Тус-тус механизаторларын чүгү кылырын, оңу доозар хуурааны, уласток бүрүзү дээр харысаалыгы кичилерин тодагарылаан, техника септелгезин ноябрь 1-де массалык-биле кирген. Байтайы он допуктун түнөшкөн-ден алырга, аймакчыны болгаш шынарлы чоруу тур.

Септелге мастерскаяга болгаш машина тургускан хем-рими барган кичи ында ажил-истин бир деминин, бүгү чүшенин чурум-чыскаал-дын, оңу ээ бу-биле таарыштыр тургусканын эскерер. Машина тургуза калгатаар дегем херим бо. Оон эргелек-нин Константин Васильевич Сухов херимин экинчи аймакчы бисти уткуп келди.

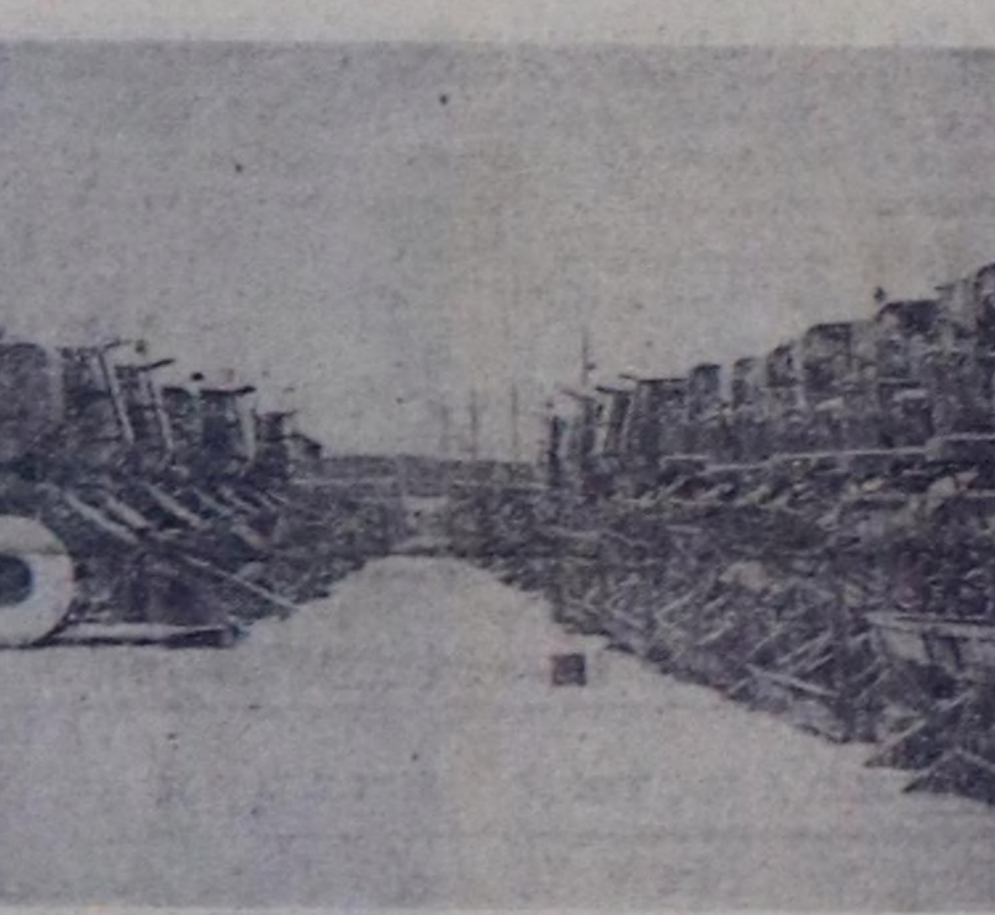
— Бистин машина-техника-мысты союулар көрү дээр келчир бе?—деп, Константин Васильевич айттырды, уламчылады:—Хамык-ла бе-жи машиналарын мында чыска-ла кааны бо.

Одурт-одурт кылдыр тургускан каан: тараа комбай-нары бир анги, сылос ком-байнары болгаш саяктар ба-за тускайлаң. Ынчаар ко-рум-чурумт кылдыр тургус-куп каан машиналар артын-да чараш, көрүштү-дээ чүе-дир. Бүгү комбайнарың дугу-лайың ак будук-биле чаат каан. Машиналарын дугула-ры чеге дегбе кылдыр, доор-баптар-биле өзектеринден ко-дуртукту.

— Бо турар ызы-бүрү ма-шиналар шуптузу белең бо-ла-ра септелге негеттимес—деп, Константин Васильевич таймырлады.—Септээр тек-

никам алылаан. Белең бо-ла-ра на маңа эжең чыскап турар.

Эн-не берге болгаш нарын айттырды — комбайнлар септээр. Чүге дээр, септээр машин-на хой. Шупту 18 комбайны септээр уждурду. Чаа чылдын январь 1-ге чедир, хүлээлде көрдүгени ышкаш, комбайн-нарын 75 хуузу эвес, а шуп-тузу септен доозарын меха-низаторлар шиптирлээр. Ам б комбайны септен доозупкан. Септелге чорудары-биле эн-не дуржулганы 7 механизатордан тускай бригада тургускан, оңу Сельхозтехника. Туран каттыжымчынында берил каттыжымчынында база бир беш комбайнын септен

декабрь ортанта чедир доозарын септешкээр шиптирлээр.

Септелге киржип турар механизаторларын ажилда-рына таарымчалыг бүгү бай-даларын тургускан: СЭКП-ниң XXVI съездинин төлөпиг уткууру-биле алган хүлээлге-ни ак септигден күсөдиринче механизаторларын кыйгыр-ган турар доозу, плакаттарын мастерская аскаалаң. Чарыш-тын негелдери ажилдап кыл-ган, септешкээр таарымчалыг. Тракторну азы комбайны графикте айткан хуурааның 50 рубль, ийн хонук эрте до-озарга—40 рубль, а графикти бип хонук мурнарга—30 рубль-биле шапнаарын докта-дыр тургускан. Ол чорук сеп-текилерин материалдыг со-

нуургалын улааттырган, кичи-гай графикти мурнарга дээр чарыш оларын ортууңда не-птерээр.

Совхозтун мастерскаянда тракторлар септелгенин агре-гат-белдир аайы-биле кылдыр мурнуңчы арганы ажылап чо-рууду турар.

Септелгени эгелээринде баш-тайгы хүнеринде комбайнлар септешкээр Валентин Ко-жылы, Николай Чирков, тра-кторлар септешкээр Бай-кара Чараш-оол болгаш Са-мал Ширшов олар тарыштын мурнуку одурууңа чоруп, үлд-норманын үргүлү ажыр күсөдир турар.

Кышкы үеде механизаторлар белеткери, оларын кылаан белдирер бин-хем-хем кылаан кыйгырында база кирген. «Өөк» совхоз комбайнеринин дуулаачылары кылдыр ажил-дадыр-биле бо кышкы 30 ме-ханизаторну өөредир курсту

план-график дугаар үнүш-күннерин кылдыр турар. База бир чугула чүгү бригадалары ажылы дээр харысаала-ны бригадир кичини шы-шип алыр. Салы-Бажы-нын бригаданы моон мурнуңда чылдарда хожудангай турган. Бригаданын коданары төлтен ырак, кадыр-берт черлерде турар. Чамдык коданарга ма-шиналар чедип шыдалас, чү-ге айтты барып болур. Ын-чаа-ла анык специалистер Сентябрина Кара-Сал амаа бригадирлер ажилдап берген соонда бригаданын ажылы экижээр.

Аймак уруг Сентябрина Ка-ра-Сал көдээ ажил-агыг тех-ника дооскан, төрөөн сов-хозуңа келгенде, совхозтун дирекциязы оңу Салы-Бажы-нын койжу бригаданыңа бри-гадир кылдыр томулаан. Аймак уруг ыччалдыр совхоз-тун специалистеринден бир-де дугаарында зоотехник бри-гадир бооп ажилдап берген Салы-Бажынын чамдык ко-данарына машиналар чедип шыдалас, ыччалда-ла С. Ка-ра-Сал амаа торулбай, ырак-кы чайлаг, кыштагарга айт-

Совет-Сирия Керээниң утка-шыгары, оон кичи чүдүлери А. А. Громко тодагарылаң айткан болгаш ол Керээ СЭКП Конституциясыга бү-рүн таарым, Каттышкан На-циялар Организациясынын Ус-тавынга дугуш, улустар ара-зынта тайбын, чогулмалыг кал-ды ажилдажылганын прин-ципни болдуруп үжүк бүрүзү-биле, алыс утказы-биле бадыт-кап турарын оңалар демдег-лээр.

СЭКП-ниң Дээди Соединиң палаталарынын даштыкы, хе-ректер талазы-биле комиссия-ларын даштыкы дугаар СЭКП ТК-ның Политбюро ке-сигинде калыптал, СЭКП ТК-ның секретари, Национал-эстип даштыкы турарын сирия болгаш өске-дээ араб улустар эки билер Чоокчу Чоюн чүе-дир болгаш чөпүгү тайбын даштыкы Совет Эвилелин туржуп турар. Иман тайбын эрге-жон чугула негелдери бистин канчаар билер турарымыс эки билдирер болтай. Ол дээр — 1967 чылда Иза-кель эжелес алган бүгү араб черлерин бүрүн хостаа-ры; ол дээр — болуң кү-нүзүн тургуза эргени кичи-риштерилең. Палестинаны араб улустуң бот башкарты-нарын, дүрүм-дугаар на-ционал эргелерин боттидир-лик магалдылаар; ол дээр — үк районун бүгү күнүлери-нин хамзаарышас болгаш айым чок догуннарын ба-за хожугурун эргени хан-дырар-дыр.

Бистин бөгүн чугаалажып көрүп турар Керээвис совет-Сирия кады ажилдажылганы быжылдашкан, Чоокчу Чоюн чүе-дир тайбын чедип алы-рыңа дайың болур. Ол ра-бонун бүгү улустарынын үн-дөзүн эрге-ажыктарыңа бо Керээ мичаңаш дугуш турар деп дорту-биле чугаалап бо-лур.

Совет Социалист Респуб-ликалар Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни күштү болдуруп ба-дылаарын Л. И. Брежнев са-налган болгаш Керээни күш-тү болдуруп бадылаар дуга-йында Чарыктын төлөвилетин бадылаашкыга кирген.

Совет Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни СЭКП-ниң Дээди Со-единиң Президиуму бир үн-дөз күштү болдуруп бады-лаан.

Керээни күштү болдуруп бадылаар дугайында Чарыкка болгаш болгаш күштү болдуруп бадылаарын Бижинге эш Л. И. Брежнев ат салган.

Оон соонда СЭКП-ниң Дээ-ди Соединиң Президиуму партияның XXVI съездинин төлөпиг уткуу дээр соци-алист чарыштын калбарыш-

ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң хуралы

СЭКП ТК-ның Чыгыне се-кретари, ССРЭ-ниң Дээди Со-единиң Президиумунун Дар-газы Л. И. Брежнев дара-лазы-биле ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң ху-ралы ноябрь 14-те Кремльге болуп эркен.

Хуралдын хуу чурумунун бирги айттыры — Совет Эви-делиниң болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Най-рал болгаш кады ажилда-жылга дугайында керээни күштү болдуруп бадылаар.

Керээни күштү болдуруп бадылаары-биле кичирген ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүле-линиң өмүзүнден СЭКП ТК-ның Политбюро кежигү-чү, ССРЭ-ниң даштыкы хе-ректер министери А. А. Громко ды-ниң Чыгыне секретари, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиуму-нун Даргазы Л. И. Брежнев болгаш Араб Социалист рес-публика тургузушкун партизи-нин Чыгыне секретари, Си-рия Араб Республикамын Пре-зидентин Х. Асад ат салган Совет Социалист Респуб-ликалар Эвилелин болгаш Си-рия Араб Республикамын ара-зында Найрал болгаш кады ажилдажылга дугайында ке-рээ совет-Сирия харысаалар-да тургустунган үнелг болу-гу чүдүлери түдүк болгаш оларын моон сонгаар быжы-лаарыга боттүг үндөзүнүн са-мып турар деп, ол демдег-лээр.

Совет-Сирия Керээниң утка-шыгары, оон кичи чүдүлери А. А. Громко тодагарылаң айткан болгаш ол Керээ СЭКП Конституциясыга бү-рүн таарым, Каттышкан На-циялар Организациясынын Ус-тавынга дугуш, улустар ара-зынта тайбын, чогулмалыг кал-ды ажилдажылганын прин-ципни болдуруп үжүк бүрүзү-биле, алыс утказы-биле бадыт-кап турарын оңалар демдег-лээр.

СЭКП-ниң Дээди Соединиң палаталарынын даштыкы, хе-ректер талазы-биле комиссия-ларын даштыкы дугаар СЭКП ТК-ның Политбюро ке-сигинде калыптал, СЭКП ТК-ның секретари, Национал-эстип даштыкы турарын сирия болгаш өске-дээ араб улустар эки билер Чоокчу Чоюн чүе-дир болгаш чөпүгү тайбын даштыкы Совет Эвилелин туржуп турар. Иман тайбын эрге-жон чугула негелдери бистин канчаар билер турарымыс эки билдирер болтай. Ол дээр — 1967 чылда Иза-кель эжелес алган бүгү араб черлерин бүрүн хостаа-ры; ол дээр — болуң кү-нүзүн тургуза эргени кичи-риштерилең. Палестинаны араб улустуң бот башкарты-нарын, дүрүм-дугаар на-ционал эргелерин боттидир-лик магалдылаар; ол дээр — үк районун бүгү күнүлери-нин хамзаарышас болгаш айым чок догуннарын ба-за хожугурун эргени хан-дырар-дыр.

Бистин бөгүн чугаалажып көрүп турар Керээвис совет-Сирия кады ажилдажылганы быжылдашкан, Чоокчу Чоюн чүе-дир тайбын чедип алы-рыңа дайың болур. Ол ра-бонун бүгү улустарынын үн-дөзүн эрге-ажыктарыңа бо Керээ мичаңаш дугуш турар деп дорту-биле чугаалап бо-лур.

Совет Социалист Респуб-ликалар Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни күштү болдуруп ба-дылаарын Л. И. Брежнев са-налган болгаш Керээни күш-тү болдуруп бадылаар дуга-йында Чарыктын төлөвилетин бадылаашкыга кирген.

Совет Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни СЭКП-ниң Дээди Со-единиң Президиуму бир үн-дөз күштү болдуруп бады-лаан.

Керээни күштү болдуруп бадылаар дугайында Чарыкка болгаш болгаш күштү болдуруп бадылаарын Бижинге эш Л. И. Брежнев ат салган.

Оон соонда СЭКП-ниң Дээ-ди Соединиң Президиуму партияның XXVI съездинин төлөпиг уткуу дээр соци-алист чарыштын калбарыш-

тын улустарынын найралын быжылдаарыга бо Керээ-ниңлиг болурун санал берген эштер шың чугаалады.

Тайбынын болгаш тайбын кады ажилдажылганын иде-алдарын, күрүнесин бүрүн деп эргелетин принциптерин бо Керээ боудун одуруг бу-руз-биле бадыткан турар. Дөкү күрүнеси кыжыны-га, оларын эрге-ажыктары-га когарал чедир болгаш э-лөзөгүн бестин керээде чок. Бистин социалист даштыкы политикамын империалист политикадан үндөзүн ыгал-дын ында болуп турар.

АКШ-тын, Египеттин бол-гаш Израильдин аразында чарган Кэмп-Дэвидтиг дугу-жугаларын бестин чижек кыл-дыр ап көрөзө. Тайбын дуга-йында хоозун шуугааны ол дугурулгаларда бар-лаа бол-уза, херек кырында ол дугу-жугалар Чоокчу Чоюн чүе-дир болурун эрге-ажык-тарынга өжөтөн, арабтарга хамзаарыштыр деп эргелг эвес, дорамчылашкыны болуп ту-рар. Сома-биле, Оман бол-гаш Индий океанын база Персид мутадурунуң камак-чурттары-биле Каттышкан Штаттарын поотка чаа чап-ган шериг дугурулгалары ба-за кара салыштыр болуп турар. Ол дугурулгалар ук чур-тарын тайбынын эрге-ажык-тарыга айымалыг АКШ-тын планларынын дорт киржик-лери болурун.

Найрал болгаш кады ажил-дажылга дугайында совет-Сирия керээни чаргыны СЭКП-ниң XXV съездинин бады-лааны тайбын болгаш дее-дирге, кады ажилдажылга дээр, улустарынын хостаа-жылгаш хамзаарышас чоруду эл улам кыйгы демиселдин программанын принципте-ринге база сорулгаларыга бүрүн дугуш турар.

Дешилге, демократия бол-гаш национал хосталга күш-теринин талазы-биле Совет Эви-дели чарыгыш чок, быжы-биле туржуп, Израильдин аг-рессивизмге болгаш импери-ализмге чамзыншынырыңа үдүр араб улустарынын дем-иселдин деткип турарын сирия болгаш өске-дээ араб улустар эки билер Чоокчу Чоюн чүе-дир болгаш чөпүгү тайбын даштыкы Совет Эвилелин туржуп турар. Иман тайбын эрге-жон чугула негелдери бистин канчаар билер турарымыс эки билдирер болтай. Ол дээр — 1967 чылда Иза-кель эжелес алган бүгү араб черлерин бүрүн хостаа-ры; ол дээр — болуң кү-нүзүн тургуза эргени кичи-риштерилең. Палестинаны араб улустуң бот башкарты-нарын, дүрүм-дугаар на-ционал эргелерин боттидир-лик магалдылаар; ол дээр — үк районун бүгү күнүлери-нин хамзаарышас болгаш айым чок догуннарын ба-за хожугурун эргени хан-дырар-дыр.

Бистин бөгүн чугаалажып көрүп турар Керээвис совет-Сирия кады ажилдажылганы быжылдашкан, Чоокчу Чоюн чүе-дир тайбын чедип алы-рыңа дайың болур. Ол ра-бонун бүгү улустарынын үн-дөзүн эрге-ажыктарыңа бо Керээ мичаңаш дугуш турар деп дорту-биле чугаалап бо-лур.

Совет Социалист Респуб-ликалар Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни күштү болдуруп ба-дылаарын Л. И. Брежнев са-налган болгаш Керээни күш-тү болдуруп бадылаар дуга-йында Чарыктын төлөвилетин бадылаашкыга кирген.

Совет Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни СЭКП-ниң Дээди Со-единиң Президиуму бир үн-дөз күштү болдуруп бады-лаан.

Керээни күштү болдуруп бадылаар дугайында Чарыкка болгаш болгаш күштү болдуруп бадылаарын Бижинге эш Л. И. Брежнев ат салган.

Оон соонда СЭКП-ниң Дээ-ди Соединиң Президиуму партияның XXVI съездинин төлөпиг уткуу дээр соци-алист чарыштын калбарыш-

тын улустарынын найралын быжылдаарыга бо Керээ-ниңлиг болурун санал берген эштер шың чугаалады.

Тайбынын болгаш тайбын кады ажилдажылганын иде-алдарын, күрүнесин бүрүн деп эргелетин принциптерин бо Керээ боудун одуруг бу-руз-биле бадыткан турар. Дөкү күрүнеси кыжыны-га, оларын эрге-ажыктары-га когарал чедир болгаш э-лөзөгүн бестин керээде чок. Бистин социалист даштыкы политикамын империалист политикадан үндөзүн ыгал-дын ында болуп турар.

АКШ-тын, Египеттин бол-гаш Израильдин аразында чарган Кэмп-Дэвидтиг дугу-жугаларын бестин чижек кыл-дыр ап көрөзө. Тайбын дуга-йында хоозун шуугааны ол дугурулгаларда бар-лаа бол-уза, херек кырында ол дугу-жугалар Чоокчу Чоюн чүе-дир болурун эрге-ажык-тарынга өжөтөн, арабтарга хамзаарыштыр деп эргелг эвес, дорамчылашкыны болуп ту-рар. Сома-биле, Оман бол-гаш Индий океанын база Персид мутадурунуң камак-чурттары-биле Каттышкан Штаттарын поотка чаа чап-ган шериг дугурулгалары ба-за кара салыштыр болуп турар. Ол дугурулгалар ук чур-тарын тайбынын эрге-ажык-тарыга айымалыг АКШ-тын планларынын дорт киржик-лери болурун.

Найрал болгаш кады ажил-дажылга дугайында совет-Сирия керээни чаргыны СЭКП-ниң XXV съездинин бады-лааны тайбын болгаш дее-дирге, кады ажилдажылга дээр, улустарынын хостаа-жылгаш хамзаарышас чоруду эл улам кыйгы демиселдин программанын принципте-ринге база сорулгаларыга бүрүн дугуш турар.

Дешилге, демократия бол-гаш национал хосталга күш-теринин талазы-биле Совет Эви-дели чарыгыш чок, быжы-биле туржуп, Израильдин аг-рессивизмге болгаш импери-ализмге чамзыншынырыңа үдүр араб улустарынын дем-иселдин деткип турарын сирия болгаш өске-дээ араб улустар эки билер Чоокчу Чоюн чүе-дир болгаш чөпүгү тайбын даштыкы Совет Эвилелин туржуп турар. Иман тайбын эрге-жон чугула негелдери бистин канчаар билер турарымыс эки билдирер болтай. Ол дээр — 1967 чылда Иза-кель эжелес алган бүгү араб черлерин бүрүн хостаа-ры; ол дээр — болуң кү-нүзүн тургуза эргени кичи-риштерилең. Палестинаны араб улустуң бот башкарты-нарын, дүрүм-дугаар на-ционал эргелерин боттидир-лик магалдылаар; ол дээр — үк районун бүгү күнүлери-нин хамзаарышас болгаш айым чок догуннарын ба-за хожугурун эргени хан-дырар-дыр.

Бистин бөгүн чугаалажып көрүп турар Керээвис совет-Сирия кады ажилдажылганы быжылдашкан, Чоокчу Чоюн чүе-дир тайбын чедип алы-рыңа дайың болур. Ол ра-бонун бүгү улустарынын үн-дөзүн эрге-ажыктарыңа бо Керээ мичаңаш дугуш турар деп дорту-биле чугаалап бо-лур.

Совет Социалист Респуб-ликалар Эвилелин болгаш Сирия Араб Республикамын аразында Найрал болгаш ка-ды ажилдажылга дугайында керээни күштү болдуруп бадылаар дугайында керээни СЭКП-ниң Дээди Со-единиң Президиуму бир үн-дөз күштү болдуруп бады-лаан.

Керээни күштү болдуруп бадылаар дугайында Чарыкка болгаш болгаш күштү болдуруп бадылаарын Бижинге эш Л. И. Брежнев ат салган.

кылы-биле холбаштыр Москва хоорайнын улус депутаттары-нин Советтеринин ажилынын дугайында айттыртымы көргөн. Улус депутаттарынын Москва хоорай Советинин куускомунун даргазы В. Ф. Промислов бо талазы-биле динидагы кыл-гаш, сьезд мурунун чары-жыл наймысалаан партия организациясынын удуртула-зы-биле канчаар калбартып тыварын чугаалаан.

ВЦСПС-тин даргазы А. И. Шибас сьезд мурунун чары-жыл оргоностал чорударын-га профсоюздарынын кир-житкенин дугайын чуга-лаан. Бүгү чугула ноябрь 7-ге чедир барык 400 мүн бригада-лар, сектор, чакыстар, 16 мүн бугурулге черлерин ор-ганизациялар, колхозтар, совхоз-тар беш чыл доозага күүс-төн, амы үеде 6 мн. хире-ниги партия сьездинин ажилына чедир 1981 чылдың бирги кварталынын планын күсөдир социалист хуулаа алганы динидагы.

ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунун Даргазы Л. И. Брежнев сьезд мурунун чары-жыл оргоностал чорударын-га профсоюздарынын кир-житкенин дугайын чуга-лаан. Бүгү чугула ноябрь 7-ге чедир барык 400 мүн бригада-лар, сектор, чакыстар, 16 мүн бугурулге черлерин ор-ганизациялар, колхозтар, совхоз-тар беш чыл доозага күүс-төн, амы үеде 6 мн. хире-ниги партия сьездинин ажилына чедир 1981 чылдың бирги кварталынын планын күсөдир социалист хуулаа алганы динидагы.

СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүчү, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунун ке-жигүчү, партиянын Москва хоорай комитетинин бирги се-кретари В. В. Гришин хура-га чүе чугаалаан. Москва-нын партия, совет, профза-ла болгаш комсомол органи-зациялар чарыштын калбар-тырыңа үлгүлгэн улуг ажил-ды кылып турарын демдег-лээр. Партиянын сьездинин белекел талазы-биле сорул-галарын СЭКП МКХ-нын плену-мунга тодараткан. Ол ышкаш партия райкомдарынын пле-нумдарында, бүгү партия ор-ганизацияларынын хурада-рында сьезд мурунун чары-жынын айттырын чугаалажып көргөн.

Сьезд мурунун чарыжын калбартыр-биле холбаштыр Москва-нын Советтеринин ажилынын практиказын ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунун хурамына кө-рүп турары — күрүне эрге-жа-тыганын дээди органынын чурттуу амалдарынын кол айттырларыңа үргүлү са-мын салышкынынын буура-лыг херечин болуруп В. В. Гришин демдегээр.

Даразында Л. И. Брежнев чүе чугаалаан. Оон чуга-алаан:

Бистер сьезд мурунун чары-жынын дугайында чуга-лаар дээр болуруңа, оон оң-дз байдалың көрү уждурду. Ол дээр оңу беш чылды-налың бу-биле доозарын дээр, оон-биле чергелештир оон-дээ соонда бурунгаар ичимчирлешке херек шалкын темпини чедип алыр-биле ке-дир чылды ынаар шалкын эгелээр дээр чарыштыр. Ын-чангаш бо чарыш бугуру бу-гү-улусу болган турары оң-дз чугула. Оон организация-рыга бистин политиктиг систе-манын бүгү кезектери плутузу партиянын удуртула-зы-биле иделеклиг киржип эгелээр. А ол дээр профза-ла-дер-дээ, комсомол-дээ, улус депутаттарынын Совет-териниң-дээ алаа киржип ту-рары ол-дур.

Москва-чыларын сьезд мур-унун шалкын күш-ажылы аалчаз канчаар эрттир тур-арын бөгүн чугаалажып тур-арымыс, алаа холбаштыр наймысалаан. Советтеринин, оларын депутаттарынын кан-чаар ажилдап турарын чуга-лажып көргөнгө таарыла эвес Москва дээр, чурттуу политиктиг болгаш экономик-тиг чүрү-дир. Оон согарын-дан бистин бүгү улуг Төрөн чуртувустун амалдарының судалы амылаан турар. Бу-гү-дээ чаа, мурун кышкы чүдү-лери маңа калж-дээ деткип келген. Ленинниң ызы-биле чүдүлгү дег көргөн о баш-тайгы коммунист суббогетин чогу-на Москвага эгелээр.

(Уланчызы 3-жү артыда).

ЫЯК

Кыштаглаашкын — шалычы фронт

БЕЛЕТКЕЛДЕ

Өвүр районун «Кызыл ту» совхозунун Салы-Бажында койжу бригаданы өөлдү ийн чылдарында социалист чарыштын тилекчизи бооп, районун мурнакы бригадаларынын одурууңа туруп келген. Бригадада бо хүнерде 4176 баш төрүүр хой санат-кып турар. Оларын 13 ко-лаңда үе тургускан.

ДЕМНИГ КОЛЛЕКТИВТЕ

Хоочун коммунист Дамбаа Монгуш ам он бир чыл иштинде хойжу бригаданы удуруп келген. Оон мурунда үеде ол чээрби тос чыл иштинде мал эчидеп ажалдаан. Азындан дуржулгалыг социалист кижи болган, Дамбаа Сендажиевич хойжу бригаданын ажилы бо үенин иштинде экижилеп, муракчы коллективтерин одурунга киирген.

Оон удурткан бригадала онгу беш чылдын доозукчу чылында куженишкенин ажалдаан, аки түнелдерин чедип ап турар. Бо чылдын бирги чартында республиканын хойжу бригадаларынын аразында социалист чарышка аки көргүзүлгөндү богу, малдын чаш төлүн чидирип чокка камгалап ап, хойдукту кырганы дээр СЭКП обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүленини, профбөлүмдөдүн болгон ВЛКСМ обкомунун бирги чергенин диплому-биле шаңдакан.

Бригада онгу беш чылдын доозукчу чылында төрүр чүс хойга онааштыр 91 хураган менди ап, бир хойлап-на 2 кг дукту кырган. Хойжудардан Адын-оол Ооржак төрүр чүс хойга онааштыр 98 хураганын камгалап ап, бир хойлап-на 2 кг дукту кыргаш, бригадала чарыштын бирги черин эзген. Ол бодун күжү-биле 15 тонна сипген белекээр хүлээлгезин 25 тоннага чедирин, кыштакташкыга үлгөргөрг белекенин турар.

— Иштинин малын хүрчагай киши ажырап сорулга-биле бригаданын малчынары алаа бүтү талайг белекенин турар. Кажаларынын, чуртталга бажынарынын септелгези чогуур үеинде доозукчу — деп, Дамбаа Сендажиевич чугалады.

Бригада бо чылын 10600 ажы хойну кыштактады. Оларын чээрби коланда хулаагай, каларчылар четтин, боттарынын бүтү күжүн кыштактаашкынын органиастыг

агезериче, малды хүр-менди ажырапчы мобилизастап туралар. Оларнын 20 кыштактарынын септелгези бажырыс доозукчу. Олар кажаларын септөөн болгон чуртталга бажынарына малгаштап, чугайлаан.

Чайгы үеде бригаданын малчынарынын күжү-биле 250 тонна сипенин белекээр плагинга 60 тоннаны немей белекээр хүлээлге алган. 150 тонна сипенин кыштактарже сөөктөн. Хойжудар Ч. Монгуш, Д. Ооржак, Ш. Монгуш олар мал чөм белекээрине, кыштактар септээрине иденкейлиг киришкенер.

Бригаданын кыштактарына малдын халдаарыг азырагыларыг удуз дезинфекцияны кылган. Хойну чугалазын үш удаа организастаан.

Дамбаа Сендажиевич сохота партком секретарынын оралакчыны, көдөө Советтин депутаты, совхозта улусчу

контрольду кол бөлүүнү даргазы. Сөзүнүт ажылар үеинде мал чөмнини белекееп, кышкы үеде мал чөмнини чарыгдалыг хынал, улусчу контроль бөлүктөрүн болгон постуларын ламчыштыр ажыды алган иденкей-житкен. Улусчу контролээр күсүк дукту ажалдаан, сапанын шын дуктуур турарын доктаамал хайгаралга алган турган. Чамдык комбайнерлер тарааны тегтерде мажактап, оорлап каапканын контролээрлер илереткен болгон бурулук кижилерге катан кылдырткан. Ол ишкан совхоз төвүндө шанда дүшкө тараанын ажалдаан хынаш, мында дуктуур сүлэ иш чыдарын аскерген, ону аде сайгарыны организастаан.

Дамбаа Сендажиевич бригаданын малчынарынын ордузунга өскө-даа ажыды бөлүмдүг организастап, хүндүткелди чедип алган.

Н. ДАЖИНМАЙ.

АЖЫЛЧЫН ӨГ-БҮЛЕНИН СОЦИАЛ ПОРТРЕДИ

СЭКП-нин XXV съездинин ажилдап кылганы социал-экономикалык программанын кол сорулгазы — совет кижилерин материалдыг болгон кылында денсизин улам ийик чайгалыш чок хөгжүдери болур. Чонун кижи санына онааштыр боттуп орулгазы бо беш чылда бистин чуртувуска 14 хуу улгаткан. Ол орулгалар канчал чедип алдынганы? Бирээде, ай санында шалыга ортууза-биле 22 рубль ажы немелдеген. Ийинде, беш чылдын эртен чылдарында 131 миллиард рубльге көвүдүн иштинде хергеленин фондурларын алдыгын төлөвир-лерден болгон чингелдерден. Совет кижилерин шалындап алаа ап турар орулгалары канчал, чүдөн өзүп турарыгын дугайын Бүбүнатарын, адамын болгон урууларынын, бодун ажычын өг-бүленин чинжэне хамаарыштыр чугалаар деп турар бис. Ол өг-бүлө Москвалык А. Н. Ефремов аттыг станок туудуш-кунуун «Кызыл пролетарий» заводунда ажалдап турар.

Өг-бүленин ээзи — Николай Алексеевич — заводтук эгелек цехинин начальниги. Ажылын даң чех начальнигин чедир ол 37 чыл ажалдаан.

рубльди күрүнө чарыгдай турарын. Ийинде, Бүбүнатарын өг-бүлени кол кичээлгезин хеп-сым, үр үеде ажылар бажынары, культура хергеленин, даштарынын угуланын турары ол.

Өг-бүленин аныктары чурт-той черлерине түрүстөн вораны. А улуглары — санаторийлерге болгон даштарына бажынарыга шөлөзүн эрттирер.

ЧУРУКТАРДА: (үстүнае) Бүбүнатарын өг-бүлени сел-дүстеп чорлар (солгай талалдан): Бүбүнатар Кудзон Владимир огул Сергей биле, Николай Бүбюн, Николай Алексеевич Бүбюн, оон калдык Александр Данилович, уруу Татьяна; «Кызыл пролетарий» заводка дашты-мдан хой-хой аалчылар кезип турар, чүте дээр өл заводтук бугарган станоктары дегелей.

Р. ДЕНИСОВТУН ФОТОЗУ. СЭТА-нын фотохроникасы.

Хоорай, суурларывыстың аян - шинчизи

Катаптавас

Кызыл-Махалык суур республикада хой чурттакчылыг терлерин бирөөн. Ол чыл келген тууду улам чаагай-життынын, өзүп сайырап ора.

Улус депутаттарынын Кызыл-Махалык суур Советинин куускомунун, Советтин чаа-гайымында талазы-биле доктаамал комиссиянын удуз-тулгазы-биле суур чаагайжылдыгына элден ажыдар кылдынткан. Чикээ, сууруну төндүдө сөөрлүктү көрүштүр кылдыр чаагайжылдыг, улуг ажыдар кылдынткан тургал. Он-биле кады төп Октябры

ская, Мир, Культура болгон Комсомольская кудумчуларында олурткан тарымал үнүштер чайын кайыктык нотагарынын көстүп, суурну улам-на аян-шын кириер. Ам сөөлүг ийи, үш чылдарга суур чаагайжылдыгы улам экижирип туржу, харын сула-ран. Ол дугайып чугалаан

тура, оон артериянын аргам чок четиертер бар. Часки, күсүк үелерде суур-нун кудумчуларында мыл-тарын эскен, тарып олуртуп-та турар, а оон ажалда-хай-гааралыч кичээлгези ко-шак. Ийинде, тарымал үнүштер орта үнөйи, курган каар. Дараазында ийиш олур-

тура курган кадан үнүштү туруп окташкан, оон орунга өскөсиз катан олуртуу чаң-чыл болу берген.

Тарымал үнүштерин үнөйи, курган каарын бий чылдаганы — суурнун кудумчуларында буга-сууму-нарын чөп ажылабай, олар-нын ашталга-арыгалыг чо-

гуур үеинде чурттайып турарында. Суг өртөр хоолой-лары бок, доурак дуй ап-кан чыдарын бо-ла эскерип болур. Ол талазы-биле хары-салгалыг албан организац-лар кедр чызын ону чогуур кичээлгези ажал бола эки.

Суурнун кудумчуларында үнүштерин санын чыл са-нында өвөөжөн турары хому-даныч. Чурттакчылыг чер-лерде чаагайжылдыга талазы-биле улуг, көсүк ажыдар кылдынын турда, ону мында өрөөлгө тургузуп турары таарымча чок деп болаар мен.

Бо өртөн күзүн суур чаа-

УЛАМ КЫЗЫМАК, ЧҮТКҮЛДҮГ...

Республиканын садыг болгон коммуна-амдырал хандыргалыгын бугаргелеринин драматика калбар-гай социалист чарышка кириш, онгу беш чылдын доозукчу чылынын эртен үшкү кааргалыгын түнел-биле үрмөктөп садар бараан сарыгалыгын планныг онналдазын 1034. куш-ажылдын бугаргелерин 104.6 хуу күсүскен. Кызыл хоорайын аш-чөм сазымын коллектив тилекки болуп, СЭКП обкомунун, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүленини, профбөлүмдөдүн, ВЛКСМ обкомунун ишчирин Кызыл туру-биле шаңдаган. Хоорайын аш-чөм сазымын дигератор Мария Родионова Еремцова-биле бистин корреспондентис В. Кууларын интервьюну моон алаанда парладымыс.

— Съезд мурунуну соци-алист чарыгына коллектив-тин кирилгелерин дугайында чүпү чугалап болур сипер, Мария Родионова?

— Бо хүнерде хоорайын аш-чөм сазымында, өскө-даа куш-ажылчын коллективтерде мышкаш, СЭКП-нин XXVI съездинин төлөптүг уткуур дээр социалист чарын калбарган.

Доозукчу чылын планныг онналдазын, социалист хүдээлгелерин чедипкиниг күт-сесир дээр коллективтин ажыдакчылары социалист чарышка чыл эгизинден тура иденкейлиг кириш келген. Куш-ажылчы маргалдаа тус-тук квартал санында үндүрүп ай-тарар. Социалист чарыштын ачымында коллективте куш-ажылдын бугаргелерин өскөн, хүлээлгезин херээ дээр кижилерин харысалганын бээрэн.

Ростовчурлар «Хожудар туралар оон ажыдаар» деп эгизелешчин коллективте бугар-галыг калбаргелерде алган. Оон түнелгезинде бо чылдын эртен ол аялбарында садыг-нын 38 магазинери бараан сарыгалыгын планныг онналдазын доктаамал ден-дески күсүскен келген. Оон-биле калы тус-тус бот-орунга чарыгалыг коллективтер со-циалист хүдээлгелерин кол негелделерин бирээни — хан-

дырыгалыгын бедик культу-рады чедип аларын аки күсүс-диг келгенин демделгээр чугу-ла.

Коллективте социалист чарышты шын организастаанын-дан оон дөштүн сөөлүг чылдарга көсүкү-биле бээрэн. Садыг алычкыларын ханды-рыгалыг экижилеп, салыг-лашкынын культуразын улам бедилер талазы-биле то-дургай хемчегер алдынын тур-дар. Чикээ, Ада-чурттын Улуг дыйканын кижикчилеринин, инвалиттерин хандыргалыгын улам экижилер-биле хоорай-нын 9, 13, 20, 38, 40 дугаар-лыг магазинеринде чыгылган стоаун тургускан. Оларын бажынарында чедип, бараан-нарга чыгыларын хүлээп алы-арганы сөөлүг үеде база ажы-лар турар апарган бис. Оон-биле кады хоорайын бугар-гелерин, куш-ажылчын кол-лективтерин садыг ханды-рыгалыгын экижилеп, ийи-де ажыдап турар кижилерге таарымчалыг байдалды тур-гузуп, азыр-биле үнүшкүчүг садыг-ларын доктаамал организа-тарын чыгыл аптарган.

Моон мурунда чылдарга денсээр, бо чылын хоорай-нын чурттакчы чоңуун ногаа аймак-биле хандыргалыг экижилеп. Магазин бүрүндө мылгыш капустын, карто-фельдин, согунын албээ-биле садып турар.

Иштин коллективтин ажы-ларын садыг шугумунда хой чыл-дарда үр-түндөгүл ажыдап турар макталдыг муракчыларга чоргаралар бис. Чи-жээ, садыг шугумуну хоочу-ну Клавдия Григорьевна Кы-

зеванын удуртканы №9 төп гастрономиян ажылы өскө-лөргө үлгөргө. Коллективтин эки ажылы оон кеңигүнери-нин аки сепкилдиг, кызымак ажыл-ажынын түнелги. Чикээ, садыгжылар Е. Огеева, И. Ду-лун болгон оон-даа өскө-лөрүн аш-чөм сазымын макталдыг. Оон-биле кады, хоорайын 40, 50 дугаарлыг аш-чөм ма-газинеринде М. Бутылина, Т. Шилова, А. Монгуш олар база муракчыларын одуруун баштап туралар. Куш-ажыл-дын муракчыларын шолбан-нарга коллектив чоргаралар.

— Коллективтин мурунда моон солгаар кандыг сорулга-лар салдынганын, ол дугайын чугалап көрүнер, Мария Родионова?

Садыг ажыдакчыларын мурунунга партия, чазак хүндү-лүг болгон улуг сорулгаларын салган. СЭКП ТК-нын октя-бры (1980 чыл) Пленумунга чугаагында Л. И. Брежнев ол айтканын база хан анализти кылган болгай. Ону азым-далга ботандырып, ажылга удузтулга болдурун чугула сорулга.

Бугаргелечи бедик көргүзү-лөр дээр эртен үшкү квап-талдын түнелги-биле респу-бликанын болгон Кызыл хоорайын партия, совет организа-циянын тыгызканы. Кызыл туктал бисти улам кызымак, чукталдыг ажалдарычын со-рук кириер.

Садыгнын социалист хүдээлгелеринде 1980 чылдын планныг онналдазын оон мул-чула декабрь 10-де күсүскен-ни көрдүнгөн тургал. Коллек-тивтин ажыдакчылары аш-чөм хүлээлгезин эде көрүп, чыл пла-нын декабрь 3-те күсүскен-ни хүлээлгезин. Кызылдын аш-чөм сазымын ажыдак-чыларын төрөп партиянын XXVI съездинде уткуур-тур куш-ажылчы бээр ол бо-лур.

Советтер амыдыралы

ДОКТАМАЛ КОМИССИЯЛАРЫН КИРЖИЛГЕЗИ

Каа-Хем суур Советинин де-вискээринде «Көк-Тей» совхоз, Кызылдын куш фабрикасы, №1317 КМК фабрика өскө-даа бугаргелер, коллективтер онгу беш чылдын үшкү каар-галыгын планныг онналда-ларын, социалист хүдээлгелерин чедипкиниг күсүскенер.

Устүнде бугаргелер, куш-ажылчын коллективтерин бугаргелечи бедик көргүзүлгелерин чедип ап турарына суур Со-ветинин куускомунун, оон док-таамал комиссияларын кин-рип турар үчүгү улуг.

Суур Советинин куускому-нун хун — бүрү боттуп удуз-тулгазы-биле ийи сес докта-амал комиссия перспективтиг план бугаргелер ажалдап, ажы-дап культура тургузушкуч-тугун айтыргалыг шунт-пирежирини кичээлгези куш-а-жыл туралар. Доктаамал ко-миссияларын ажылы план бугаргелер чуртуп. Боттарынын мурунда сазымын сорулга-ларын негелдеп дүшүрү бот-туу-биле күсүскен турарын айтыр чугула.

Советтин улус өрөөлгези-нин, калык камгалап болгон культура талазы-биле докта-амал комиссиянын (ларгазы Е. В. Шестакова) ажылы хой талайыт, эки Комиссияны кеңигүнери куускомуну турал-рында, Советтин сессиялары чугалажыр айтыргаларын баш удуз белекээрине кичээл-гиз, депутаттарын, активта-аага калба-биле кириштинип келген болгон сессияларын, хурдаларын иштинин күсүс-диг талазы-биле тодургай хем-чегерин ап турар. Чикээ, суурда үндүлгелерин музика школынын бажычын турал-лун улгаттырар. Көк-Тей огу-мак школынын капитал сеп-телгези чогуур ай-шалаа ворудар дугайында айтыртын чогуур тулук организац-ла-ры-биле дугуржуп турган, олар ажыдарын хынамчалыг, үеинде дооскан. Оон-биле ка-ды доктаамал комиссиянын чоокта чаа болгон хуралыгга суурнун «Малыш» аш-са-дыгын коллективтин ажылы-нын дугайында суур Советин депутатта Н. К. Рыбачевын иштелгел динлап чугалаш-кан. Ук коллективтин ажылы доктаамал комиссиянын хура-лыгга чугалажыг көргөни алаа кичээлгизиле ажылы улам экижилеп, чедип шит-пиреттинмейн турар чамдык айтыргаларын кичээлгези алдында ажыктыг болган.

Урууларын чуртап турар че-ринин азы-биле кичээлгизиле ажылыгга, школында өрө-диге-кижизилде айтыртын

канчаар тургусканын хамаа-рыштыр депутаттарын аш-чөм-надыларын, ап, аш-чөм-нады-ларын кичээлгези-биле чорукта-рейд-амалааларын түнел-гизиле чуртталгаларын хура-ларынга чугалажыр чактыл апарган.

Депутат Т. Н. Языкова удурткан садыг, коммуна-амдырал хандыргалыгын талазы-биле доктаамал Комиссиянын ажылы эки. Суур Советинин эгелгелер үшкү сессиянда ук комиссиянын ажыл-чорудулганын чугалаш-кан.

Садыг, хой-иштинин чөмө-нелгезин, амдырал ханды-рыгга черлеринин ажылы хынал, чурттакчы чоңу ханды-рып турарында бар четиер-нин илереп, чылдаганын тип, оон жалдыларынын аргаларын чугалажыр турарында мыл-гын садыг чөм-чөм планныг онналдаарын ай, квартал са-нында күсүскен турар.

Көдээ ажыл-агый болгон машина-техника, кадагалал-нын талазы-биле айтыргаларын иштинин Советтин көдээ ажыл-агый, бойдук кам-галалынын талазы-биле док-таамал комиссиянын кирилгези улуг. Мал чөмнин белек-тези, күсүк дукту ажалдаан эгелеринин бетиинде машина-техниканы алаа белекеленип дугайында айтыргалыг комис-сиянын хуралында чугалаш-кан, ол талазы-биле харыс-галыг кичээлгезин динлап-дырар алган. Машина-техника-нын техниктиг көрүлгезин ты-рамчалыг чорударын «Көк-Тей» совхозтун директору С. А. Докучин, куш фабрика-зынын директору Л. П. Килин оларга комиссия даяскан.

Сондукчуларын чагыларын күсүскелерин Советтин докта-амал комиссияларын кирил-тирп турар үчүгү улуг. Бо чылдын февралда болуп өрт-кен чер-чер Советтеринге сая-гулдаарда он ийи магымын күсүскенин-биле Совет хүлээп алган. Оларын хой кезин бо хүнерде боттаган. Чикээ, суурга суг дамчылааган не-мел киирерин, «Көк-Тей» сов-хозка гэрж туздарын, ол-ла ажыл-агыйга хову-турлаан чаагайжыларын дилзэн чагы-лар көрдүнгөн хуусаанында кылдынткан.

Көдээ Советтин доктаамал комиссиялары өргө-хүлээлгелерин бүрүн ажыгалашкан, ажыл-чорудулганын арга-хемчегерин улам сайгарып-а-жылдып, чогадыктың өзү-биле ажыдаар.

Д. ЧЫМБА, Кызыл район.

Кичээлгезге алып

Кур-Чер суурнун чурттакчы чоңуун аш-чөмө негелде-хергелелин «Тилеке» сов-хозтун ажычын кооперация-зы хандырып турар.

Ажылчын кооперациянын талазында чурттакчы чоңуу хлеб болгон далгандан кыл-ган өскө-даа продуктулар-биле хандырып турарында шынмын четиертер бар. Магазинерге кирип турар хлебтин шынары күчү болур ийикке, азы чам-дыкта кадыг-даа болуулар. Хлеб-биле хандырылгага ха-

Э. ТЕЖИТ.

Кызыл район.

Специалист индир

Техниканы кадагалалга тургузары

Техниканы шын кадагалал-гы — машиналарын ажы-гарынын хуусаанын уездик-тер, оларын ажыгарыг куш-ажыл болгон материал чары-даларын кычырап ханды-рынын аш чугула негелдези.

Көдээ ажыл-агый техникумун кадагалалга тургузушкучу белекээрде, ону доурак-доо-зунда, технологиот артымын-кирилал, тогулган нефть продуктуларын, кемишчиле-гелерден болгон хоран хими-каттардан, даттан, карталган, будуктан мык аштарын кончут чугула. Чүте дээр хир-доу-рак болгон ол-шым аргар чо-рук металлдын камгалал бу-дунун үрелеринге, датталы-нын күнштеринге чедирер. Кызылларын металл дашты-арыг, үш аштарынга, куртаг болур ужурут.

Аштар арыгалан, чуган бол-гон куртактан соонда маши-наларын кадагалалгына беле-кээр. Камгалар битум со-ставын тузуга хергелээр БН-4 азы БН-5 битумдан А-72 бен-зинге экилдирип алып. Битум холусуузын белекээр амырла, хоюдур соктаан битумун би-лонче ургаш, бензин куткаш, хоюдур бөлгөр болгон 0.5—1 кг олифа кылды.

Белен экилдиригн үш-дорт кат маран өтүр шүрөп алып,

Оон-биле машинанын кезекте-ринин кырыч чар.

Битумдан кылган экилдириг көдээ ажыл-агый машиналарын будуттумаш азы будуу элп калган ажылчын организа-циянын кырын даядарышкы-дан камгалар.

Битум экилдириг-биле чаар-нын артык шынарын чүд дээр, чаап каан соонда беи-тин бусталып үнө бээр, чүте чүте битум шынар алып, ол кончут бижыт болгон метал-ла даядарышкыдан эки кам-галар.

Машиналарын пневматик-тиг дугуларын адырбайн ажык черге кадагалалга, ду-дунун даштын алюминий хо-луан үстүг дозу-биле чаап каар.

Ус-биле болгон нефть про-дуктулар-биле аажок хирле-ген шимчедир ремейнери беи-зин-биле өттүрүп каан пел-биз чүлүг тиртат. Чуган ремейни агаар-биле удуз-геш, кургалдыр. Складтын иш-тин куртаг, агарын тем-пературазы 5-25 градус чылг болур ужурут. Нефть продук-тулар-биле хирленмез ремей-нери саванын чылгит суг-биле чугаш, кургалдыр.

Шундуктур туудуштурар ич-келерин кадагалалгына белекээрде, оларын чүр бол-ган, аялалга азы дашыг үзү-

ге хайндырар. Хайндырган ичкелеринин үзү, ага бээр кылдыр дүвү шавары савага салып каар. Оон соонда олар-нын сазымын орагаш, хаар-жажак савалаш, складка ду-жар.

Синтетиктиг материалдардаа кылган септеролук аккумуля-тор батареаларын ажыдаар кылдыр белектер каан хемчег-терин ол салбас өрөөлгө (тем-пературазы 26 градустан өрү-аес) кадагалар.

Шимчедикчинин иштинге доурак-дооузун, суг кирбезин дээр, бүтү үттерин ийк дугу-лар херек. Шимчедикчилер ажык черге кадагалалга, оон дашында кезектерин шыгып даядарыш, доурак-дооузун бораашканын дээр, тускай шы-гыл-биле шып каар ужурут.

Машиналарын, ажык черде болгон сери алаанда каала-галтын турарын айда бир-ден өвөөж эвес, а күштүг хат болгонда, хар болгон чамы-чын чатганда — дараазында хун жынып көрүп турар.

Машиналарын кадагалалга тургузарда болгон оон алыр-ла хүлээп алып, дугуар акти-ларын тургускан, ишкентер дугарын, техниктиг байдалын база четиерин алаа айтыр.

И. ОЛДЫРЕВ,

инженер.

Ш. ООРЖАН, Бажыны-Хемчин район.

